

ко, ако народът познае самъ себе си чрезъ страницитѣ на историята. Ето защо Паисий бѣше се отдалъ така беззаветно въ служба на своя народъ, заради който бѣше забравилъ всичко, та дори и своя монашески дългъ.

Прочетенитѣ отъ Отца Паисия книги—мълчаливи свидетели на българското минало, възпламениха неговата душа. Той не се задоволи само съ книгитѣ, пазени въ подземията на Хилендарския манастиръ. Въ свободното си време отиваше и въ други Светогорски манастири и се ровѣше въ тѣхнитѣ библиотеки. Мина въ други страни, стигна чакъ до Нѣмската земя. И върна се въ родината си щастливъ, че можа да събере богатъ материалъ за историята на своя народъ. И продължи да пише тая история съ още по-голѣмъ жаръ.

III.

Не еднажъ зората сварваше Паисия наведенъ надъ неговия трудъ. Дългото нощно бдение и умората бѣха значително сломили и безъ това болнавия монахъ. Когато сутринъ той се явяваше заедно съ всички въ църква, братята виждаха не безъ грижа въ сърдцата си, какъ тѣхниятъ любимъ Паисий ставаше все по-слабъ и по-изтощенъ. Гърдитѣ му хлътнаха. Лицето му стана въсѣчнобледо като на светецъ. Но въ очитѣ му грѣеше все сжщиятъ пламъкъ.

Най-после, презъ една тиха нощъ, когато манастирътъ и морето спѣха дълбоко, Паисий завърши своята история. Той сложи на страна перото, въздъхна облекчено и като вдигна погледъ къмъ небето, дето блещукаше като будно око една голѣма звезда, той възблагодари Бога. Следъ това Паисий стана, затвори тетрадката и я заключи въ сандѣка, като я намѣсти внимателно между другитѣ вещи. Като се увѣри още еднажъ, дали сандѣкътъ е добре заключенъ, той прочете предъ иконата на св. Богородица гореща молитва и заспа така дълбоко, както отдавна не бѣ спалъ.

На сутринъта той се яви въ църква по-рано отъ всички. Лицето му бѣше все така бледо. Но сега то сияеше съ нѣкак-ва особена свѣтлина, като че ли бѣше обкржжено съ ореола на блаженството. Щомъ свърши литургията, отецъ Паисий се изправи на стѣпалото на своя подигуменски тронъ и, като се обърна къмъ братята, рече:

— Братя, Богъ ми помогна да довърша тази нощъ моето дѣло. Азъ написахъ история, за да я четете и слушате, та да познаете вашия родъ български. Както всички народи знаятъ